אנגעפירט פונ'ם לערער פארבאנד פון די אידישע וועלטלאכע שולן אין ווינניפעג

מעשיות פון באבע דאבע

פון רעאָן עלבע

די העגער וואָס קלייבן שפּענער

האב איך א פאר הענער,
וואס זיי קלייבן שפּענער —
אך, וואונדער איבער וואונדער,
ווי די הענער קלייבן שפּענער,
דאס איז מיר א וואונדער,
דאס איז מיר א וואונדער!

— אודאי איז דאס א וואונדער! — האט געזאגט די באבע דאבע, — אבער הערט, וואס עס איז ווייטער געווען:

די הענער האבן אנגעקליבן די שפּענער און אוועקגעטראגן, צו אן ארימער אלמנה, זי זאל האבן מיט וואס דעם אויוון צו הייצן און קאנען אפּקאכן וועטשערע פאר זיך מיט די קינדער.

די ארימע אלמנה האט ניט געזעען, ווי די הענער האבן געבראכט די שפּענער, און די קינדער האבן אויף זיי ניט געזען וואס און ווען, ווייל די הענער האבן שטיקערהייט געבראכט די שפּענער און אוועקגעלייגט ביי דעם אויוון דעם קאלטן און אליין האבן זיי זיך באהאלטן.

הערן די פאר הענער ווי די אלמנה פרעגט ווענן די שפּענער: — קינדער, ווער האט דאס געבראכט צו מיר אהין?

און די קינדער ענטפערן: — מיר ווייסן ניט פון וואס רעדט דאס מאמע.

— נו, איז דאך גוט, ווען מיר טאקע אזוי טאן! — האט געזאגט דער צווייטער מיט א דעה א ברייטער — ווען מיר טאקע גיין צו אונזערע הינער און בעטן ביי זיי אייער פאר דער אלמנה מיט די יתומים.

און זיי זיינען אוועק צו די הינער און געזאגט צו זיי, זיך געבנדיק א דריי: — ליבינקע הינדעלאך: גיט אונז אייער פאר דער אלמנה מיט די קינדערלאך!

זאגן די הינער: — מיר האבן נאך היינט ניט געלייגט.

פרעגן די הענער: — און וואו זייגאן די וואס איר האט געכטן געלייגט?

ענטפערן די הינער: — די וואס נעכטן געלייגט האבן שוין היינט ניט געטייגט.

זאגן די הענער: — נו טא לייגט היינט אנדערע אייער!

זאגן די הינער: — נו, פון קליינע קינ־דערס וועגן דארף מען טאן און גארנישט ניט פרעגן. און זיי זיינען אוועק הינטער'ן טויער און האבן דארטן געלייגט די אייער.

— קוקא־קוקא־קוקא, די אייער זיינען שוין דא! — האט אנגעזאגט די הינער.

— קוריקו־רע־קו! מיר נעמען זיי צו! — האט געזאגט די הענער.

און די הענער האבן צוגענומען די איי־ער פון הינטערן טויער און האבן אוועק־געטראגן צו דער אלמנה מיט די יתומים.

און פונקט ווי דאמאלסט מיט די שפּע־נער, אזוי האבן אויך איצט די הענער: שטילערהייט האבן זיי די אייער אוועק־געלייגט ביי דעם אויוון דעם קאלטן, און אליין האבן זיי זיך פארשטעקט און באַ־האלטן.

די אלמנה האט די אייער דערזעען, האט זי גארנישט געוואוסט וואס דאס איז געשעען.

— קינדער, ווער האט די אייער גע־בראכט צו טראגן?

— מאמע, מיר ווייסן גארניט פון וואס צו זאגן!

— נו, מילא! — מאכט די אלמנה, — ווער דאס זאל ניט זיין, איז דאס גאנץ שיין און פיין. אז עס איז ניטא קיין פליישן און קיין קנאכן, איז גוט אן איי אפּצוקאכן.

און די אלמנה האט טאקע איצט אייג־געהייצט דעם אויוון מיט די שפּענער, וואס עס האבן פריער געבראכט די הענער, און דערנאך האט זי אוועקגעשטעלט קאכן די אייער, וואס די הינער האבן געלייגט הינטער'ן טויער.

די אלמנה מיט די קינדער זיינען שפּע־טער ביים טיש געזעסן און האבן די איי־ער געגעסן. און דאמאלסט ערשט זיינען ארויס פון זייער באהעלטעניש די הענער, וואס זיי קלייבן שפּענער, און האבן פאר־רייד געגעבן א געשריי און א קריי: — קוריקו־רע־קו!

און זיי זיינען אוועקגעלאפן אנזאגן די הינער די שמחה, וואס די יתומים האבן די אייער געגעסן און אן דעם הונגער פאר־געסן.

—(::)—

רעטענישן

1. וועלכע משא ,ווערט שווערער, וואס מער מענשן עס טראגן זי?
2. וועלכער מאכל איז פריער פארעווע, דערנאך טרייף און צום סוף פליישיק
3. וועלכע מזיק שטארבט אין דער זעל־ביקער רגע וואס ער מזיק'ט?
4. ווען ווארפט מען גלאז און עס ווערט ניט צעבראכן?
5. ווען שלאגט מען זיך און עס טוט ניט ווי?

ענטפערס אויף רעטענישן פון פעברואר 22טן: 1. א גרוב; 2. א בוך; 3. א קנעפל, 4. א שפּילקע; 5. א נאדל; 6. אין קאפּ. ריכטיקע ענטפערס האט צוגעשיקט יאסל באסאווסקי.

—(::)—

וויצן

ערשטער פויער: אלע אברים טוען אן ארבעט נאר דער קאפּ טוט קיין שום ארבעט ניט. צו וואס דארף מען דעם קאפּ?

צווייטער פויער: — נאר איינער, ווען מען ווייאלט ניט געהאט קיין קאפּ, וואו וואלט מען געטראגן דאס היטל?

מעשה'לאך פון קינדער

סענדערל שלים'מזל

סענדערל איז א קליין אינגעלע. מען רופט אים "סענדערל שלים'מזל". איינ־מאל איז סענדער שלים'מזל געגאנגען לעבן א טייך. האט זיך אים פארוואלט זיין אויפ'ן איין. גייט ער אויס'ן איין און דערזעט א שווארץ פינטעלע. דאס שווארצע פינטעלע איז געווען א לעבעלע. האט זיך אים פארוואלט גיין לעבן פינטעלע.

איז ער צוגעגאנגען און איז אריינגע־פאלן אין וואסער. קוים, קוים איז ער פון דארטן ארויסגעקראכן, א נאסער. איינמאל איז סענדער שלים'מזל האט געגעסן ביים טיש מיטאג, האט ער זיך פארטראכט פון די לעפל איז ביי אים ארויסגעפאלן פון האנט. אזעלכע זאכן פאסירן מיט סענדערן

—(::)—

ברייוו קאסטן

מיכלע פריזיס: דיין מעשה'לע "א הויז פון שניי" איז שוואך. דאס בילד דיינס קענען מיר ניט דרוקן, ווייל מען דארף פון דעם מאכן א "קאס". אויב דו האסט גארניט קיין דעם וועלן מיר עס האלטן.

ירוחם שוסטער: דיין מעשה'לע, "מיין הונט" וועלן מיר דרוקן. שיק צו אנדערע.

אהרן מארגאלים: דיין מעשה'לע וועלן מיר דרוקן. עס איז זייער שיין. מיר וועלן עס אבער גיבן אן אנדער נאמען. האסט גארנישט קיין דעם? די דריי זילביקע ווערטער און די ענטפערס אויף די רעטע־נישן האבן מיר אין דעם קאנווערטל ניט געטראפן.

מייטי גארדנער: קיין ענגלישע מעשה־לאך דרוקן מיר ניט. שיק עפּעס צו אין אידיש. אויב דו קענסט ניט קיין אידיש לערן זיך אוים. ס'איז ניט שיין, אז מען קען ניט די שפּראך פון די עלטערן.

ראבעלע ליבינט: דיין מעשה'לע וועגן פייגעלע וועלן מיר דרוקן. די שרייבסט אבער קיין ביכעלע אידיש. לערן זיך מער

סערעלע ליבינט: דיין לידעלע הארבסט איז זייער שיין. שיק אבער צו דאס וואס די שרייבסט אליין. דער וויץ איז ניט ריכטיק איבערדערציילט. דיין רעטעניש און דאס מעשה'לע וועגן בער וועלן מיר דרוקן.

פייוול ספּרינגמאן: דיין לידעלע "מיין הינטל" וועלן מיר דרוקן. שרייב אונז ווי אלט דו ביסט.

חיים גארדאן: דיין שאראדע וועלן מיר דרוקן. די ענטפערס אויף די פרגערדיקע שאראדעס איז דער ערשטער ריכטיק.

ברכה ראבינסאן: דיינע שאראדעס וועלן מיר דרוקן. שיק אבער אויך די ענט־פערס אויף שאראדעס וועלכע מיר דרוקן.

חנה לעווין: דיין מעשה'לע וועלן מיר דרוקן. דיין אידיש איז אבער פול מיט טעות'ן. לערן מער אידיש וועסטו בעסער שרייבן.

שאראדעס

שאראדע נומער 8

מיין 1טער איז אין שול און אין שמאל,
מיין 2טער איז אין לאך און ניט אין קאך,
מיין 3טער איז אין קו און אויך אין מו,
מיין 4טער איז אין מאמע ניט אין טאטע,
מיין 5טער איז אין עפל און אין נעפל,
מיין 6טער איז אין לאנג ניט אין זאנג,
מיין 7טער איז אין טיש און אויך אין פיש
מיין 8טער איז אין ליכט און אין קריכט,
מיין 9טער איז אין מאכט און אין טראכט.

שאראדע נומער 9

מיין 1טער איז אין ניין און אין קליין,
מיין 2טער איז אין לערער און אין קלערער
מיין 3טער איז אין עסן און אין פרעסן,
מיין 4טער איז אין ניסן און אין קישן,
מיין 5טער איז אין שיס און אויך אין פיס
מיין 6טער איז אין נעפל ניט אין שעפל.

שאראדע נומער 10

מיין 1טער איז אין בער ניט אין קלער,
מיין 2טער איז אין קעלט אויף אין פעלץ,
מיין 3טער איז אין רגע ניט אין נשעלע,
מיין 4 איז אין ברונעס ניט אין משוגענעס
מיין 5טער איז אין באבע ניט אין זיידע,
מיין 6 איז אין ראמען אין קלאמערן,
מיין 7טער איז אין זאגן און אין באבן,
מיין 8טער איז אין מאכט ניט אין קראפט
מיין 9טער איז אין האס אויך אין שנאפּס,
מיין 10טער איז אין וואס ניט אין דאס.

צוגעשיקט פון מאשע וואלק 12 יאר.

שאראדע נומער 11

מיין 1טער איז אין פלאץ ניט אין קאץ
מיין 2טער איז אין ראק און ניט אין סאק,
מיין 3טער איז אין צאפּ און ניט אין קאפּ.

חנה'לע בראנשטיין, 8 יאר.

שאראדע נומער 12

מיין 1טער איז אין מיר און אויף אין דיר,
מיין 2טער איז אין היטל און ניט אין טיר,
מיין 3טער איז אין רופן און ניט אין גיין,
מיין 4טער איז אין ארט און אין וואָרט,
מיין 5טער איז אין שער ניט אין טארט,

צוגעשיקט פון מילקע שיינים, 8 יאר

ענטפערס אויף שאראדעס פון פעברו־אר 22טן: 1. סעודה; 2. קונצנמאכער; 3 מיליכיקע. איין ריכטיקן ענטפער האט צוגעשיקט מילקע שיינים.

וועגן די שאראדעס

א סך קינדער שיקן אונז צו שאראדעס. ניט אלע קענען מיר אבער דרוקן, ווייל זיי זיינען ניט אלע ריכטיק אנגעשריבן.

עס איז נויטיק אז אין יעדער שורה זאלן זיך ביידע ווערטער גראמען, צום ביישפּיל:

מען 1 איז אין בריק ניט איי שטיק (ב) אדער מיין 1 איז אין לאנד ניט אין באנד אדער מיין 1 איז אין מיר ניט אין דיר.

—(::)—

לידער

א מאדנע ליאלקע

פון י. י. סיגאל

היינט האט מיר מיין מומע,
א ליאלקע געבראכט.
אזא מין טשיקאווע
און אזא מאדנע —
א ליאלקע וואס לאכט,
נאר זי לאכט! . .

דאס בייכל דער ליאלקעס
א פולס איז מיט שטרוי,
איין אויג אירס איז שווארץ
און דאס אנדערע בלוי,
איין פיסל — א געלס,
און דאס צווייטע איז גרוי.

אז איך האב מיין ליאלקע
אין דרויסן געבראכט,
נו, האבן די חבר'טעס
מיינע געלאכט!
געלאכט און געלאכט!

נו, האבן מיר אלע,
געלאכט און געלאכט.
און אינאיינעם מיט אונז
האט די ליאלקע געלאכט
און געלאכט.

—(::)—

לאמיר זיך שפּילן

שרה בארקאן

פערעלע! נעם נאר דיין ליאלקע
לאמיר זיך שפּילן אצינד,
ערגעץ וואו פייגעלאך זינגען,
ווילט זיך מיר זיין היינט א קינד.

מיר וועלן א שטיבעלע מאכן
די ליאלקע וועט זיין אונזער קינד,
געריינק כ'בין איצט ניט דיין מאמע
דיין חבר'טע בין איך אצינד.

מיר וועלן פארפוצן די ליאלקע,
זיך שפּילן ביז ווערן וועט שפּעט,
דערהערן דיין טאטן אנקומען —
באהאלטן זיך אונטער'ן בעט.

וועט אונז טאטע אומזוכן,
נישט וויסן וואס איז געשעען,
וועט רופן — פערעלע! בלומע!
און וועט אונז אין ערגעץ נישט זעען.

שטילינקערהייט וועלן לאכן
אונטער'ן בעט איך און דו,
און פלוצלונג פון דארטן ארויסגיין
צום טאטן, און אויפשרייען: בו!!

וועט זיך דיין טאטע דערשרעקן,
אויפשרייען עטלאכע מאל,
דערנאך וועט מען אלע צוזאמען
צעלאכן זיך הויך אויפ'ן קול.

וויינטער

משה קארמאן

פראסט און שניי,
שניי און קעלט,
קעלט און ווינט.
זעסט מיין קינד:
א ווייסע וועלט —
ווינטער, ווינטער אויף דער וועלט.

באַרג און טאל
אלץ איז ווייס,
און דער ווינט
רוישט, מיין קינד,
הרהו, ווי בייז . . .
ווינטער, ווינטער שניי און אייז.

גראז און בוים,
וואלד און פעלד
ווייס פארשנייט —
ווייט און ברייט
עס פייפט די קעלט:
ווינטער, ווינטער אויף דער וועלט.

—(::)—

וויינטער

א. ליעלעס

א גרייזע לאדעליי זיצט אויף א וואלקן,
קעמט די זילבערנע האר
און זינגט די ווייסע לענגערע פון שניי.
הייזער, ביימער — זילבערנע מיראזשן.

אלע מענשן - ווייסע פאזשן פון דער קעניגן
נעקומענע מיט איר
פון אן אנדער וועלט.
איך לאז זיך אין א פלינקן שליטן

צו דעם לאנד פון ווייסע מיטן.
די לייצעס אָפּ.
קאפּ אראפּ.
פראסטיקער גלי.

איך פלי אויף א ווייסער פאסמע
אוועק.
פארגליווערט שטיל.
זאל די זילבערדיקע טאן וואס זי וויל.

אומפארדיאונג

באלדיסע הילף!

דאס וואס א סך מענשן רופן אן אומפארדייאונג איז געוויינלאך אן אי־בערפלוס פון זויערקייט אין מאגן. די שפּייז איז געווארן זויער. די מאמע־טאלע רפואה איז אן אלקאלייוואס נעטראליזירט זויערקייטן. אבער נוצט ניט קיין גראבע מיטלען. נוצט וואס אייער דאקטאר וואלט אייך געראטן.

די בעסטע הילף איז פיליפּס מילק אף מאגנעזיא. פאר די 50 יאר זינט עס איז דערפונדן געווארן איז עס פארבלי־בען סטאנדארד מיט דאקטוירים. איר וועט אויסגעפינען אז קיין אנדער מיטל ארבעט ניט אזוי ווירקזאם, אזוי ניט שעדיקאד, אזוי גוט.

איין טעמ'לאזע לעפל אין וואסער נעטראליזירט א סך מאל, איר פארנעם אין זויערקייט. די רעזולטאטן זיינען מאמענטאל, ניט ניט קיין שלעכטע נאך־ווירקזאמקייטן. איינמאל אז איר וועט שטודירן דעם פאקט, וועט איר קיינמאל ניט האבן צו טאן מיט אי־בערפלוס זויערקייט אויף גראבע אופ־נים. נייט שטודירן — איצט — די דא־זיקע מעטאדע איז וואונדערבאר.

זייט זיכער צו קויפן די ריכטיקע פיליפּס מילק אף מאגנעזיא צוגעשריבן פון דאקטוירים פאר 50 יאר אין קאר־תר'ן און שאפקע־געגרייט צו גע־פעלשל אנטהאלט פולע איינצעלהייטן. אין אלע דראג סטארס.

אידישע שענהייטס קעניגן אין קאוונע

אין קאוונע איז אויסגעוויילט געווארן א אידישע שיינהייטס קעניגן, פריילן ר. בערמאן.

מען שרייבט איצט פון קאוונע דעם פאלגנדן באריכט:

אין די זאלן פון "מעטראפּאל" אין קאוונע איז פארגעקומען די טראדיציאָ־נאלער אידישער שיינהייטס קאנטעסט־באל. וואס ציט תמיד צו א גרויסן עולם. ארום צוויי ביינאכט האבן זיך אנגעהויבן די וואלן פון דער שיינהייטס קעניגן. אין דער דזשורי זיינען געווען דר. וואלפערט. ט. קאמבער, ארכיטעקטאר בלאך ר. כאס־מאן, ב. זאנג, א. אילגאווסקי, אראנא־וויטש און שילענסקי. לויט'ן רעגולאמין האבן אלס קאנדידאטעס געדארפט פי־נורירן די יעניקע, וועלכע האבן ניט גע־האט וועניקער פון 10 קופּאנעס, די דזשו־רי האט אבער באשלאסן, אז עס איז גע־נוג זעקס קופּאנעס.

עס האבן פינורירט די פאלגנדע קאנדי־דאטקעס, וועלכע זיינען פארגעשטעלט געווארן פאר'ן עולם: ר. בערמאן (אר־טיאן), ב. בערמאן (קאוונא), פרוי דר. קארניבסקאיא (טאוורזיק), מ. סענאלאוו־סקאיא (יאנעווע), נ. גאן (אמעריקאנער בירגער), רעזניקאווא, מ. וואלערט, ר. מאנדעלבריוט, ווארשאווציק, פאל, ט. לאנגלעבן און פרוי פיין.

די דזשורי האט אלע קאנדידאטעקעס איינגעלאדן אין א צימער, פריער צוזאר־מען און נאכדעם יעדע באזונדער.

נאך א לייגנערער באראטונג האט די דזשורי ארום האלב נאך 4 מיטנעטיילט איר־באשלוס: אלס שיינהייטס קעניגן איז אויסגעוויילט געווארן פריילן ר. בער־מאן (פון אוטיאן), אלס הויף דאמען ב. בערמאן, און ג. גאן פון אמעריקע. דיר רע־זולטאטן פון די וואלן זיינען אויפגענו־מען געווארן דורכ'ן עולם מיט רוישיקע אפּלאדיסמענטן, די קעניגן איז אוועקגע־ועגט געווארן אויף דעם צוגעגרייטן שטול אויף דער עסטראדע, וועלכע איז געווען דעקאָרירט מיט טעפּיכער און אידישע נאציאנאלע לענטעס: ארום דער קעניגן האבן פארנומען זייערע ערטער די הויף דאמען.

די אויסגעוויילטע אידישע שיינהייט קעניגן, רבקה בערמאן, איז געבוירן גע־ווארן אין 1909טן יאר אין אוטיאן איר פאטער איז דער איינציקער אידישער פרידרנס ריכטער אין ליטא. ער פארנעמט שוין זיין פאסטן אין אוטיאן פון די ער־שטע יאר פון דער ליטווישער אומאפּ־הענגיקייט. פריילן בערמאן וואוינט אי־מער אין אוטיאן, אין קאוונע איז זי גע־צוגאסט צו איר א קרוב, דר. בערמאן. די ערשטע הויף דאמע אי זעבוירן גע־ווארן אין אמעריקע. זי איז ניט לאנג צו־ריק געקומען צוגאסט צו אירע קרובים אין פאנעוועזש. ב. בערמאן איז די טאָכ־טער פון א קאוונער סוחר, 20 יאר אלט.

—(::)—

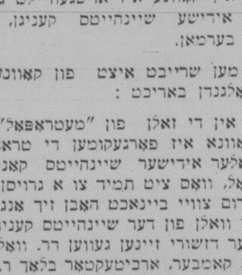

אויב איר ווילט באשיינען
אייער היים מיט א נייעם
טשעסטערפילד סעט

זעט זיך מיט מיר און איך וועל אייך מאכן צו אהרער א סעט וואס זאל זיין פאסיק פאר אייער היים.

איך האב א גרויסן אויסוואל פון דעזיינס און פעטערנס וואס וועט אייך געפעלן. זעט זיך מיט מיר אויך איר גייט ערגעץ אנדערש וואו. אויב איר האט ניט קיין קעש — איז אייער קרעדיט גוט.

SHAMES UPHOLSTERING CO.

841½ MAIN STREET — ש. שימס, איינגנטימער — PHONE 52 576

Reliance
Ink

100 פּראצענט קענעדיען
די טינט אויף וועלכער איר קענט
זיך פארלאזן.

קויפט אייער פוירניטשור און
פוירנישינגס
פון
Dominion Furniture Co.,
Limited

אין האט פארגעניגן פון דעם נייעם יאר
וואס אזויפיל מענשן האבן אייך
געוואונשן.
לייכטע טערמינען אראנזשירט.
באמערקט דעם אדרעס
499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

WINNIPEG ELECTRIC
COKE
געמאכט אין ווינניפעג
הויך אין באהייצונג קוואליטי
נידעריק אין אַש
פרעגט אייער לאָקאלן דילער אָדער
Fort William Coal Dock
Company Limited
דיסטריבוטאָרן
PHONE 27 606

אייער פלכט
איז צו שטיצן די
מאונט כרמל
קליניק
נעמט אויף אונזערע
קאלעקטארס

טראנספער
פאר אלע צוועקן
קיין דזשאב איז ניט צו גרויס און ניט צו קליין — מיר מיפן אובער אייער פוירניטשור און טראבל
ערשט קלאסיקע באדינונג גאראנטירט
איך בעט אלע מיינע פריינט און באקאנטע צו אדרעסן זייערע
קוילן
דורך מיר. איך וועל עס דעליווערן צו אייך אין צייט צו אייער בעסטער צופרידנהייט
טעלעפאָנירט 52 540
S. SIMKINS TRANSFER
456 STELLA AVE. - PHONE 52 540

ל. לודוויג
דזשענעראל קארפּענטער, קאנטראקטאר
און בילדער
אלע מארטן אלטערישאנס
כמאר פראנטס און פיכסטשורס
באיד עוזע טעל. 480 51 431

סיטי
מילך
שטעלט אוועק דעם
מילך סטאנדארד
אין ווינניפעגער
היימישער
באלעבאטישקייט.
פינקטלאך פאסטעריזירט
City Dairy LIMITED
Phone 87 647

דער
מאַן מיט
דעם פיש
ער באדייטעט פאר נוטע נעזונד אין מיליאנען הייז מען איבער דער נאנצער וועלט. ער ברייננט שוץ צו יונג און אלט נענען ווינטער פייכסקייט און קעלט. ער שטראהלט אויף בייבים וואס דארפען מעהר זון שיין. ער ניט אייך דעם לייכטען — אנגענעהמען אופן צו נעהמען דעם אויסגעצייכענטען שפּיריטסאיק — קאד ליווער אויל. פרובירט עס. יעדער דראגיסט האט עס.
SCOTT'S EMULSION
באריומט איבער 50 יאהר!!
Scott & Bowne, Ltd.
Toronto, Canada
29-44